

Innst. 244 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 40 S (2012–2013)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om samtykke til inngåelse av nordisk konvensjon om trygd av 12. juni 2012

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Den gjeldende nordiske konvensjonen om trygd av 18. august 2003 tilpasser trygdekoordineringen mellom de nordiske landene til fellesskapsreglene på området (forordningene (EØF) nr. 1408/71 og nr. 574/72).

Indirekte er konvensjonen også tilpasset forordning (EF) nr. 859/2003, som gir koordineringsforordningene virkning for statsborgere fra land utenfor EU-området (tredjelandsborgere). Denne forordningen gjaldt ikke for Island, Liechtenstein og Norge. Den gjelder heller ikke for Danmark på grunn av en dansk reservasjon med hensyn til rettslig samarbeid etter EU-traktaten. Den nordiske konvensjonen gjør imidlertid trygdeforordningene gjeldende for alle som har vært trygdemedlemmer i de nordiske land, også tredjelandsborgere.

Innenfor EU er de nevnte trygdeforordningene fra 1. mai 2010 erstattet av hovedforordningen (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger, med gjennomføringsforordningen (EF) nr. 987/2009). De nye forordningene er innlemmet i EØS-avtalen og trådte i kraft for EFTA-statene 1. juni 2012.

På denne bakgrunn er det utarbeidet en ny nordisk konvensjon om trygd som ble undertegnet 12. juni 2012. Den nye konvensjonen er tilpasset forordning 883/2004 som blant annet har en utvidet per-

sonkrets, idet den omfatter også personer som ikke har vært arbeidstakere eller selvstendig næringsdrivende (ikke-yrkesaktive). Den nye konvensjonen viderefører i hovedtrekk de tidligere koordineringsreglene i EØS-området og Norden. Personkretsen er den samme. Konvensjonen gir også regler om behandlingen av internordiske saker på vanskelige områder (familieytelser der vilkårene er oppfylt i ulike land, avgjørelsen av hvor en person skal anses bosatt).

I medhold av Grunnloven § 26 andre ledd er Stortingets samtykke til inngåelse nødvendig.

Det vises til proposisjonens kapittel 2 der det er nærmere redegjort for forhandlingene om ny nordisk konvensjon om trygd, herunder generelt om innholdet i ny nordisk konvensjon om trygd.

I proposisjonens kapittel 3 er det nærmere redegjort om de enkelte bestemmelsene i konvensjonen.

1.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den økte vektleggingen av administrativt samarbeid og klarere oppgaver når det gjelder rehabilitering i saker der et annet land er kompetent stat kan i noen grad medføre merarbeid og merutgifter. Samtidig forventes de nye reglene om behandlingen av internordiske saker å innebære administrative fordele. I tillegg kan mer effektiv rehabilitering gi innsparringer på stønadsbudsjettene ved at personer kommer raskere tilbake i arbeid. Det antas derfor at konvensjonen kan gjennomføres innenfor gjeldende budsjettrammer.

1.3 Konklusjon og tilråding

Den nye konvensjon gir det nordiske trygdesamarbeidet en klarere og sterkere forankring enn i de tidligere konvensjonene. Dette legger til rette for å redusere og motvirke grensehindre. Den nye konven-

sjonen innebærer at den internordiske trygdekoordineringen tilpasses de endringer som følger av de nye trygdeforordningene, som allerede får anvendelse i EU og som fra 1. juni 2012 får anvendelse også for EFTA-landene Island, Liechtenstein og Norge ved innlemmelsen i EØS-avtalen.

Den nye konvensjonen er i likhet med konvensjonen av 2003 av stor betydning for Norge, Island og Danmark med hensyn til tredjelandsborgere, fordi det bare er konvensjonen som gir grunnlag for å anvende forordningen på denne gruppen i internordiske saker.

I tillegg er konvensjonen nødvendig for at Grønland og Færøyene skal kunne delta i den nordiske trygdekoordineringen på samme grunnlag som de øvrige nordiske landene.

Arbeidsdepartementet tilrår at konvensjonen innføres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Kristelig Folkeparti, Laila Dåvøy, viser til regjeringens forslag om samtykke til inngåelse av nordisk konvensjon om trygd av 12. juni 2012. Komiteen mener at forslag til ny konvensjon i all hovedsak viderefører de tidligere koordineringsreglene i EØS-området og Norden. Økt arbeidsinnvandring gir større utfordringer for å samkjøre regelverk og ansvar.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at det er positivt at konvensjonen også gir regler om behandlingen av internordiske saker på vanskelige områder som familietelser.

Komiteen er kjent med at Nav Internasjonalt har hatt store utfordringer med restanser, men at avdelingen gjennom 2012 har oppnådd betydelige resultatforbedringer. Komiteen mener det er viktig å arbeide målrettet videre med å redusere restanser og bedre service til brukerne. Komiteen legger til grunn at IKT-investeringer forventes å effektivisere Nav Internasjonals arbeid ytterligere. Det er all grunn til å forvente økt arbeidsinnvandring i årene som

kommer. Mange opplever kunnskap på de områdene som konvensjonen omtaler som lite oversiktlige.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at et godt koordineringsregelverk på europeisk og nordisk nivå er nødvendig for å sikre at mennesker som har opparbeidet rett til ytelser får utbetalt disse riktig og raskt. Flertallet understreker at dette er viktig for å legge til rette for mobilitet i arbeidsmarkedet.

Flertallet mener at konvensjonen er av stor betydning for Norge med hensyn til tredjelandsborgere, da det bare er konvensjonen som gir grunnlag for å anvende de nye trygdeforordningene som gjelder for EFTA-landene fra 12. juni 2012, i internordiske saker.

Flertallet ser positivt på at Grønland og Færøyene gjennom konvensjonen får delta i den nordiske trygdekoordineringen på samme grunnlag som de øvrige nordiske land.

Flertallet anser konvensjonen som uttrykk for det sterke samarbeid og samhold som preger det nordiske samarbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at tredjelandsborgere, gjennom den nye nordiske konvensjonen om trygd, vil få rettigheter internt i de nordiske landene på linje med rettighetene som EU-forordningene som trådte i kraft fra 1. juli 2012 gir mellom Norge og EU/EØS/EFTA. Forordning 1231/2010 utvider personkretsen som gis rettigheter til også å omfatte borgere som ikke har vært arbeidstakere eller selvstendig næringsdrivende, men som er bosatt i en medlemsstat, samt deres familiemedlemmer og etterlatte. Forordningen utvider dette til å gjelde ikke yrkesaktive som er bosatt i et EU-land, men som er statsborgere i et land utenfor EU.

Disse medlemmer har merket seg at rettigheter utvides når det gjelder «grunnpensjon» som nå også skal omfatte eventuelle tilleggsytelser, for eksempel vil dette gjelde særtillegget i norsk minstepensjon for dem som har rett til dette fremdeles.

Disse medlemmer er av den oppfatning at tredjelandsborgere bør behandles likt uavhengig om de beveger seg i de nordiske landene eller kommer fra andre land. Det er imidlertid bekymringsfylt, slik disse medlemmer ser det, at norske velferdsordninger i økende grad eksporteres, særlig når det gjelder familietelseter. Disse medlemmer mener det foreligger for lite informasjon om i hvilken grad en ny nordisk konvensjon vil bidra til dette, og at en ikke kjenner omfanget av eksporten i dagens situasjon. Disse medlemmer mener det er nødvendig å gå dypere inn i problematikken rundt en utvidelse av

rettigheter til norske velferdsytelser før en kan vedta en slik utvidelse.

Disse medlemmer viser til at Danmark har reservert seg mot enkelte forhold knyttet til de gjeldende EU-forordninger og mener at Norge burde tatt tilsvarende forbehold. Disse medlemmer vil derfor ikke støtte inngåelse av en ny nordisk konvensjon på det nåværende tidspunkt. Disse medlemmer hadde ønsket en reforhandling av EØS-avtalen med hensyn til velferdsytelser og omfanget av eksporten, men må begrense seg til å be om at handlingsrommet i EU/EØS-avtalen benyttes så langt som mulig.

3. Utenrikskomiteens uttalelse

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt utenrikskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget av 4. desember 2012.

Utenrikskomiteen uttaler i brev av 13. mars 2013:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til arbeids- og sosialkomiteens utkast til innstilling til Prop. 40 S (2012–2013) og har ingen ytterligere merknader.»

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget samtykker i inngåelse av nordisk konvensjon om trygd av 12. juni 2012.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 14. mars 2013

Robert Eriksson

leder

Thor Erik Forsberg

ordfører

